

Obsah

Afrika, její historie, podoba a obyvatelé	5
Potíže s dějinami	5
Přírodní podmínky	7
Afričané	11
1 Pravěká kolébka lidstva	17
2 Afrika ve starověku	22
Epochy starého Egypta	22
Nubie podřízená i suverénní	24
Meroe	25
Aksúm	26
Subsaharská Afrika	27
Antická severní Afrika	28
Antické vědomosti o Africe	30
3 Muslimská expanze a formování subsaharských států	32
Muslimský a mamlúcký Egypt	32
Núbie	34
Libye – Kyrenaika, Tripolsko a Fezzán	34
Maghrib – Tunisko, Alžírsko, Maroko	34
Rané súdánské státy	38
Předstátní a rané státní útvary středního Súdánu	42
Počátky státních útvarů v Guinejském zálivu	44
Budování křesťanské Etiopie	45
Počátky státních útvarů ve východní Africe – svahilská a „azánská“ civilizace	46
Rané státní útvary v jihovýchodní Africe	47
Vznik států v konžské pánvi	49
Madagaskar	49
4 Afrika v počátcích evropského vlivu	51
Portugalské výboje – paradigma evropské expanze	51
Osmanský Egypt v 16.–18. století	53
Nilský Súdán v 16.–18. století	54
Tripolsko	55

Maghrib proti Španělům a Portugalcům	55
Západoafrické pobřeží	58
Opevněné stanice Evropanů na pobřeží Guinejského zálivu	60
Státy u pobřeží Guinejského zálivu	62
Státy Bambarů v západoafrickém vnitrozemí	63
Státotvorné iniciativy Fulbů	64
Bornu, Wadaj a Bagirmi v 16.–18. století	64
Portugalci v Kongu a Ndongu	65
Počátky států ve středoafrickém vnitrozemí	67
Otřesená Etiopie	68
Portugalci ve východní Africe	70
Počátky států mezi velkými jezery	72

5 Afrika pod tlakem Nizozemců, Francouzů a Britů	73
Jižní Afrika	73
Počátky států na Madagaskaru	76
Francouzské zájmové oblasti v 17. a 18. století	79
Britský zájem o Afriku a problém otroctví	80

6 Výzkumy a evangelizace Afriky – předejhra a doprovod okupace	83
--	----

7 Africké státy a regiony v 19. století	90
Egypt od probuzení do britské okupace	90
Nilský Súdán od egyptské okupace po mahdistické povstání	92
Tripolsko a Kyrenaika	93
Tunisko od zaostalosti k okupaci	93
Alžírsko – válka, okupace, kolonizace	95
Maroko – ohrožovaná nezávislost	96
Západní Afrika a střední Súdán do koloniálního záboru	97
Pobřeží Guinejského zálivu do koloniálního záboru	100
Střední a středozápadní Afrika do koloniálního záboru	104
Etiopie – britský zásah a italské nebezpečí	106
Východoafrické pobřeží	107
Mezi Indickým oceánem a velkými jezery	109
Jihovýchodní Afrika – <i>mfecane</i> a jeho důsledky	110
Oblast jezera Ňasa (Malawi)	112
Mosambik vzdorující	113
Jižní Afrika – „Velký trek“ a britsko-búrské konflikty	113
Pronikání Evropanů na Madagaskar	117
Komory a Maskarény	118

8 „Závod o Afriku“ a dovršení okupace.....	120
Berlínská konference a urychlení evropské expanze.....	120
Egypt pod britskou kontrolou.....	122
Nilský Súdán pod britskou správou.....	123
Libye od Osmanů k Italům.....	125
Tunisko pod francouzskou správou.....	125
Francouzské Alžírsko.....	126
Maroko od obklíčení k okupaci.....	128
Francouzská okupace západního Súdánu.....	130
Španělská území v západní Africe.....	131
Portugalské kolonie v západní Africe.....	132
Francouzský postup v Guineji, Dahomeji a na Pobřeží slonoviny.....	133
Německé kolonie v západní Africe: Togo a Kamerun.....	135
Západní Afrika pod britským tlakem.....	138
Francouzský postup ve střední Africe.....	141
Španělské základny v Guinejském zálivu.....	142
Svatý Tomáš a Princův ostrov – kakaová velmoc.....	142
Portugalská Angola do první světové války.....	143
Od „Svobodného státu konžského“ po Belgické Kongo.....	144
Italská Eritrea a italská porážka v Etiopii.....	146
Evropská území v Africkém rohu.....	147
Britská okupace Ugandy a Keni.....	148
Zanzibar pod britským vlivem.....	150
Němci ve východní Africe.....	151
Portugalský Mosambik do první světové války.....	153
Britský zábor jihoafrického prostoru.....	155
Jižní Afrika od druhé anglo-búrské války po Jihoafrickou unii.....	158
Němci v jihozápadní Africe.....	160
Francouzská okupace Madagaskaru a Komor.....	161
9 První světová válka v Africe.....	163
Bilance evropské okupace a předpoklady války.....	163
Válečné fronty a africký odpor.....	164
Dopady „velké války“ na Afriku.....	168
10 Afrika mezi dvěma světovými válkami.....	169
Panafricanismus a černošská hrdost.....	169
Výsledky první světové války.....	170
Egypt královský.....	172

Anglo-egyptský Súdán pod dvěma protektory	174
Libye – opožděná okupace	175
Tunisko pokořené i odporující	176
Alžírsko – dvě identity	177
Marocké povstání a pokoření	178
Francouzská západní Afrika – sžívání	179
Britská západoafrická území – suroviny a politické strany	181
Libérie – kaučuk a dluhy	184
Francouzská mandátní území	184
Francouzská rovníková Afrika	185
Španělská území – pouště, plantáže, pralesy	187
Belgické kolonie a mandáty – podnikatelé a králové	187
Portugalská západoafrická území – „nacionalizace“	189
Etiopie – od svobody k okupaci	190
Rozdělené Somálsko	193
Britská východní Afrika – správa pro exportující farmáře	195
Britská středoafrická území pod bělošskou kontrolou	197
Mosambik v portugalském Novém státě	199
Britské jihoafrické protektoráty – náčelníci a rezidenti	200
Jihoafrická unie – narůstání rasismu	201
Jihozápadní Afrika – nové podřízení	203
Madagaskar – nenávist i obdiv vůči Francii	205
Ostrovní země – cukr, kopra, vanilka	206
11 Afrika za druhé světové války	209
Válečné operace	209
Válečné procitání	212
12 Afrika v první vlně dekolonizace	215
Nový světový řád, požadavek dekolonizace a africké kapacity	215
Libye – první nezávislost v gesci OSN	217
Egypt – republika a Suezská krize	219
Britský ústup ze Súdánu	221
Maroko – dvojí osvobození	222
Tunisko – složitá cesta k nezávislosti	224
Alžírsko – střet civilizací	226
Ghana – první nezávislost v subsaharské Africe	231
Nezávislá Guinea – předvoj frankofonní Afriky	232
Kamerun – první v „roce Afriky“ 1960	234

Togo – do nejistých časů	237
Somálsko – dva do jednoho státu	238
Madagaskar – krvavá cesta k osvobození	241
Kongo-Léopoldville – krize dekolonizace a OSN	244
Dahomej – federace nebo osamění?	247
Niger – republika v pustinách	249
Horní Volta (Burkina Faso) – urychlená emancipace	250
Pobřeží slonoviny – úspěch opatrnosti	251
Čad – příliš složitý pro nezávislost	253
Z Ubangi-Šari Středoafriická republika	254
Kongo-Brazzaville – skládání umělého útvaru	257
Gabon – nezávislost v pralesích	258
Senegal – přes federaci ke státu	259
Z Francouzského Súdánu Republika Mali	260
Nigérie – osvobození kolosu	262
Mauritánie – zpochybněná nezávislost	264
13 Závěr hlavní vlny dekolonizace	267
Sierra Leone – opatrné osvobození	268
Jihoafrická republika – nevítaná nezávislost	270
Tanganika – od svěřenecké správy k nezávislosti	273
Rwanda a Burundi – dekolonizace se zátěží	274
Uganda – federaci monarchií nebo jednotnou republiku?	277
Zanzibar – přes osvobození k Tanzanii	279
Keňa – utrpením k nejistotě	280
Ňasko – přes Středoafriickou federaci k Malawi	283
Severní Rhodésie – přes Středoafriickou federaci k Zambii	286
S panafrickou inspirací k nesnadné jednotě	288
14 Svobodná severní Afrika od konce 50. do konce 80. let 20. století	292
Egypt od Násira k Mubárakovi	292
Súdán – stát v boji se sebou samým	297
Libye – monarchie, republika, džamáhírija	301
Tunisko – sekulární, muslimské, otevřené	306
Alžírsko – hledání nového poslání	309
Maroko – ctižádostivá regionální velmoc	312
Mauritánie – obtížné budování identity	315
Západní Sahara – neexistující stát	318
Senegal od Senghora k Dioufovi	322

Gambie – co si počít s nezávislostí?	324
Mali – od sebevědomí k přežívání	326
Niger – uran v poušti	328
Čad – válka jako státní idea	330
15 Svobodná západní Afrika od 60. do 80. let 20. století	333
Guinea – kličkováním ke kolapsu	333
Sierra Leone – zadržování krize	336
Libérie – klopýtání do občanské války	339
Pobřeží slonoviny – dočasná prosperita	341
Horní Volta – směr Burkina Faso	343
Ghana – od Nkrumaha k Rawlingsovi	346
Togo – přes převraty k vítané diktatuře	351
Z konzervativní Dahomeje revoluční Benin	353
Nigérie – boj o jednotný stát	355
16 Svobodná střední Afrika od 60. do 80. let 20. století	359
Kamerun – autoritářství kvůli jednotě	359
Středoafriická republika – tragická epizoda císařství	361
Gabon – s jedinou stranou proti labilitě	364
Rovníková Guinea – nezávislost jako sebeničení	366
Konžská republika – pralesní socialismus	371
Kongo-Zair – diktaturou proti rozkladu	373
Rwanda – rozpory se vyostřují	376
Burundi – represe a vraždění	378
17 Africký roh a východní Afrika od 60. do 80. let 20. století	380
Etiopie a Eritrea – vzestup a pád rudého teroru	380
Somálsko – zhroucení státu	383
Džibutsko – hledání svobody a identity	386
Keňa – tíha svobody	388
Uganda – nesourodostí ke zkáze	391
Tanzanie – pod povrchem <i>ujamaa</i>	395
18 Svobodná jižní Afrika od 60. do 80. let 20. století	399
Zambie – období Kennetha Kaundy	399
Malawi – paternalistická diktatura	401
Botswana – výhody etnické jednoty	404
Eswatini (Svazijsko) – vše pro tradiční monarchii	407
Lesotho – horská konzervativní pevnost	409

19 Ostrovní státy v Indickém oceánu od 60. do 80. let 20. století.....	412
Madagaskar – zvolna k vyčerpání	412
Komory – rizika nezávislosti	415
Seychely – hlídka v Indickém oceánu	418
Mauricius – skvrny na idyle	419
Réunion – multikulturní Francie	422
20 Dovětek dekolonizace – konec posledního impéria a bělošských režimů. .	424
Guinea-Bissau – trpké vítězství <i>warlords</i>	426
Kapverdy – potvrzení identity	430
Svatý Tomáš a Princův ostrov – importované osvobození	434
Mosambik – jednobarevný úpadek	437
Angola – zkáza bez konce	444
Zimbabwe – „rhodéskou cestou“ k zimbabwskému chátrání	451
Jihoafrická republika – boom a krach apartheidu	457
Namibie – opožděné osvobození	462
21 Nová severní Afrika za změn světového řádu	469
Egypt v roli regionální mocnosti	470
Súdán – agónie amputovaného obra	476
Jižní Súdán – konfliktní produkt konfliktů	481
Libye – oběť „arabského jara“	483
Tunisko – nesplněná očekávání	490
Alžírsko – mezi islamismem a racionalismem	494
Maroko – úspěšná monarchie	500
Mauritánie – hledání sebe sama	504
Senegal – jak udržet dobré jméno	509
Gambie – zvraty v říčním údolí	514
Mali – demokracie změněná ve válčiště	517
Burkina Faso – v sahelském kotli	525
Niger – o identitu a prosperitu	531
Čad – pokus o stabilizaci	535
22 Nová západní Afrika – rozmanitost názorů i osudů	540
Kapverdy – k příkladné demokracii	540
Guinea-Bissau – <i>warlords</i> , drogy, tápání	543
Guinea – diktatura, demokratizace, nestabilita	549
Sierra Leone – válka a uklidnění	554
Libérie – od války k chudé demokracii	559

Côte d'Ivoire – k novému paternalismu	565
Ghana – úspěšná demokracie	569
Togo – dynastická demokracie	573
Benin na nových cestách	576
Nigérie – gigant vystupující z krize	580
23 Nová střední Afrika – bouřlivé epicentrum	591
Kamerun – paternalismus ve zkrocené demokracii	591
Středoafriická republika – <i>patchwork</i> v rozkladu	597
Gabon – mocenský klan a jeho konec	603
Rovníková Guinea – stát v osobním vlastnictví	607
Svatý Tomáš a Princův ostrov – čekání na prosperitu	611
Konžská republika – režim osobní moci	615
Konžská demokratická republika – rozvrácený obr	618
Rwanda – od genocidy k vzorovému autoritářství	626
Burundi – poskvrněné uklidňování	630
24 Africký roh a východ – přelidnění a konflikty	635
Etiopie – federace bojující a budující	635
Eritrea – vytoužená a nezvládnutá samostatnost	641
Džibutsko – mezi mlýnskými kameny	644
Somálsko – slepování trosek	646
Somaliland fungující, ale neuznaný	653
Uganda – éra Yoweri Museveniho	655
Keňa – rozpačitá prosperita	659
Tanzanie – budování rovnováhy	665
25 Nová jižní Afrika – po zkáze stabilizace	672
Angola – povstání z mrtvých	672
Zambie – chudí v bohaté zemi	677
Malawi – v osidlech korupce a nouze	681
Zimbabwe – hořká sklizeň	686
Mosambik – přes kalamity k rozmachu	692
Botswana – diamanty v Kalahari	698
Eswatini – poslední absolutní monarchie	703
Lesotho – horské království	707
Jihoafrická republika – po apartheidu klopýtání	710
Namibie – soužití různých	718

26 Ostrovní východ v nové době – mezi dvěma kontinenty.....	725
Madagaskar – v bludném kruhu	725
Komory – ostrovní triumvirát.....	730
Mauricius – úspěšný kosmopolitismus.....	733
Réunion – Francie v Indickém oceánu	736
Seychely – turisté místo cukru.....	738
 27 Sebevědomá Afrika na vzestupu	742
 Dodatky	
Historické a současné názvy států a metropolí.....	749
Soupis a vysvětlení zkratk.....	750
Doporučená literatura v českém jazyce.....	788
Seznam map a zdroje vyobrazení	793
Rejstřík významných Afričanů	796
Rejstřík států a státních útvarů	809